

Doel van deze Nieuwsbrief

Deze Nieuwsbrief is allereerst een middel om ervaringen en ideeën, onderwijsmateriaal en tips uit te wisselen met als doel dat historisch besef, kennis en inzicht een vaste plaats verwerven in het curriculum van de hbo bacheloropleidingen Social Work. Met als **Motto**: kennis delen.

Het idee voor deze Nieuwsbrief is ontstaan tijdens de conferentie van 4 juni 2009 in Amersfoort.

De Canon Sociaal Werk: goudmijn voor onderwijs en onderzoek

Op 21 april 2009 werd de vernieuwde Canon Sociaal Werk gepresenteerd tijdens het symposium t.g.v. **70 JAAR FONTYS HOGESCHOOL SOCIAAL WERK EINDHOVEN (1939-2009)**.

Zie: <http://www.zorgwelzijn.nl/web/Actueel/Nieuws/Canon-Sociaal-Werk-revolutionair-vernieuwd.htm> . **NEEM ZELF EEN KIJKJE!** www.canonsociaalwerk.nl

Conferentie 4 juni: geslaagde start; opkomst boven verwachting

Aanleiding voor deze conferentie was de beschikbaarheid van nieuwe leermiddelen:

- de Canon Sociaal Werk, een product van Nederlands-Vlaamse samenwerking.
- Jan Bijlsma en Hay Janssen, *Sociaal Werk in Nederland. Vijfhonderd jaar verheffen en verbinden*.
- Maarten van der Linde, *Basisboek geschiedenis Sociaal Werk in Nederland*.

Een kleine veertig deelnemers wisselde donderdagmiddag 4 juni ideeën uit over geschiedenis in het onderwijs. Een verslag van de conferentie volgt hieronder op pagina 2-4. (zal ook verschijnen in *Journal of Social Intervention* 2009: 3).

Foto-impressie 4 juni

Linksboven:
Canonredacteurs
Wim Verzelen en Jan
Steyaert lachen om een
grapje van Jos van der
Lans (hieronder)
De zaal is goed bezet.

Maarten van der Linde (links) en Jan Bijlsma (rechts) aan het woord.

Historisch besef hoort bij beroepsontwikkeling van sociaal werk

Een verslag van de conferentie op 4 juni 2009 in Amersfoort

Historisch besef hoort thuis in het curriculum van de opleidingen Social Work. Kennis van en inzicht in de geschiedenis van sociale beroepen maken deel uit van de competenties die te maken hebben met beroepsontwikkeling.

Dat waren enkele conclusies van de druk bezochte conferentie op 4 juni 2009 in Amersfoort. De conferentie was bij elkaar geroepen door de redactie van de Canon Sociaal Werk. Circa veertig docenten en stafmedewerkers van 16 opleidingen Social Work, Movisie en het Centrum voor Beroepsontwikkeling namen deel aan deze eerste landelijke vakconferentie over geschiedenis van sociaal werk. Onder leiding van Canonredacteur Jos van der Lans discussieerde men over de vraag: Hoe krijgen we de geschiedenis (terug) in het curriculum?

Onbetaalde rekeningen

Kennis van de geschiedenis van het sociale beroep is leerzaam want het laat zien dat nieuwe methoden niet zo nieuw zijn als lijkt. Het outreachende werk is daar een voorbeeld van. Het sociale beroep ontwikkelt zich, vooruit, achteruit, soms lineair, soms in een slingerbeweging, soms van allebei wat, zoals Jos van der Lans laat zien in zijn bekende schema: Erbovenop – Ernaast – Ervandaan – Eropaf. Wie goed in de spiegel van het verleden kijkt, ontdekt dat het sociaal werk altijd verandert omdat het zich aanpast aan gewijzigde maatschappelijke omstandigheden, tijdgeest, doelgroepen, inzichten. En ook dat in deze aanpassing altijd weer gevaren schuilen van eenzijdigheid en doorslaan. Ook laat de geschiedenis zien dat vraagstukken die in een bepaalde periode worden genegeerd later dubbel zo heftig op het bordje van het sociaal werk terecht komen. Nel Jagt noemde dat in het *Beroepsprofiel van de maatschappelijk werker* (NVMW, 2006, p. 92) de 'onbetaalde rekeningen'. De problematiek van Marokkaanse en Antilliaanse jongeren is daar een voorbeeld van. Of de tot voor kort eenzijdige nadruk op het zelfbeschikkingsrecht in de psychiatrie. Ook is het leerzaam – nu de Wmo al in zijn derde jaar is – om te onderzoeken hoe in vroeger tijd de verhouding was tussen professionals en vrijwilligers, tussen formele en informele zorg. En niet het minst belangrijk: in de geschiedenis leer je fascinerende mensen kennen, pioniers vaak, die in andere tijden op een vernieuwende manier met dezelfde maatschappelijke dilemma's bezig waren.

Raadsels

Dat geschiedenis ook raadsels oplevert, bleek tijdens de conferentie toen via het Canonvenster '1823 Reclassering' een fragment werd getoond uit de eerste film over Gevangeniswezen en Reclassering, uit 1925. Daar waren beelden te zien van gedetineerde mannen en vrouwen met een Ku Klux Klanachtig masker op. Slechts één van de aanwezigen kon verklaren waarom zij dit masker droegen. Het antwoord luidde dat dit een uitvloeisel was van het toen gangbare individualiseringsbeginsel. Dat hield in dat gedetineerden tot inkeer zouden komen als zij hun straf volledig geïndividualiseerd (wij noemen dat nu: geïsoleerd) zouden uitzitten. Zonder enig contact met medegevangenen. Alles alleen in de cel: eten, werken, vrijetijdsbesteding, slapen. Komt men buiten de cel dan gaat het masker op, mannen en vrouwen. Het is één van vele voorbeelden hoe methoden radicaal veranderen op grond van tijdgebonden inzichten.

Nieuwe leermiddelen

In de afgelopen twee jaar zijn voor de kennisoverdracht en het onderzoeken van de geschiedenis van sociaal werk prachtige nieuwe leermiddelen beschikbaar gekomen. Allereerst de Canon Sociaal Werk. Canonredacteur Jan Steyaert gaf uitleg over de volledig vernieuwde en modern gestileerde canon met vijftig highlights, van vroege middeleeuwen tot en met de Wmo. Ook is er een internationale canon met binnenkort twintig internationale inspirators. De redactie is Nederlands-Vlaams samengesteld; de Vlaamse redacteurs Jan Steyaert en Wim Verzelen werken toe naar de lancering van de vernieuwde Vlaamse canon medio september 2009.

Het aantrekkelijke van de canon is dat de geschiedenis vanuit de leunstoel (laptop op schoot) direct toegankelijk wordt: korte leesbare teksten, verrassend beeldmateriaal, verwijzingen naar literatuur, directe toegang tot befaamde en bepalende geschriften (gedigitaliseerd), filmfragmenten en

relevante internetsites. Ook is de canon thematisch en op trefwoord doorzoekbaar. Het aardige is verder dat hij nooit af is en zich leent voor uitbreiding en aanvulling. Jan Steyaert nodigde de aanwezigen uit witte vlekken te noemen en een bijdrage te leveren. De redactie denkt aan een (half-open) wikipedia-achtige structuur met ruimte voor aanvullingen en deelcanons, bijvoorbeeld voor cultuureducatie en kunstzinnige vorming, creatieve therapie, jeugdzorg, verstandelijkgehandicaptenzorg, ouderenzorg, enz.

Naast de canon blijven echter boeken onmisbaar: voor het bredere overzicht, de dwarsverbanden, het sociaal-historische kader, maar ook de verdieping. De auteurs Jan Bijlsma (Christelijke Hogeschool Windesheim) en Maarten van der Linde (Hogeschool Utrecht) gaven een toelichting op hun basisboeken over de geschiedenis van het sociaal werk, resp. *Sociaal werk in Nederland. Vijfhonderd jaar verheffen en verbinden* (Coutinho, 2008) en *Basisboek geschiedenis Sociaal Werk in Nederland* (SWP, 2^e druk, 2008).

En het onderwijs?

Maar de vraag waar het uiteindelijk om draaide was: wat gebeurt er in het onderwijs? De canonredactie pleitte voor historisch besef in alle jaren. Canonredacteur Maarten van der Linde lichtte de notitie *De spiegel van het verleden* toe, met daarin een voorstel voor een basisprogramma van zes colleges met opdrachten in het eerste of tweede jaar en verdieping als onderdeel van beroepsontwikkeling en vaktheorieën, in de hogere jaren.

Inventarisatie onder de aanwezigen leverde als resultaat op dat op ongeveer de helft van de opleidingen aandacht aan geschiedenis wordt besteed. Daar varieert het geschiedisaanbod van één of twee colleges (in vier jaar) tot een serie van zes colleges in het basisjaar of het tweede jaar. Bij enkele opleidingen gaat dit vergezeld van een schriftelijke kennistoets en soms van een opdracht om een onderwerp naar eigen keuze uit te diepen, bijvoorbeeld in de vorm van het opstellen van een persoonlijke canon.

Het goede nieuws is dat op verschillende opleidingen – waar geschiedenis geruisloos was verdwenen – plannen worden gesmeed om het historisch besef als onmisbare competentie in ere te herstellen. Dat mag ook wel, als je hoort dat sommige studenten bij ‘verlichting’ eerder aan IKEA-lampjes denken dan aan een belangrijke ontwikkeling in onze samenleving. Geschiedenis van het beroep opnieuw als onderdeel in de propedeuse, maar ook in de hoofdfase. Als studenten onderzoek doen naar beroepsontwikkeling dan hoort historisch onderzoek daar bij.

Geschiedenis in de body of knowledge

De beste aanpak is natuurlijk om er zelf als docenten mee aan de slag te gaan. Zelf onderzoek doen, colleges en studiemateriaal maken. Met de canon, de bijbehorende studiehandleiding en de twee boeken is er opeens een overvloed aan mogelijkheden gekomen om zowel het overzicht te geven als kleine onderzoekjes te entameren. In de propedeuse bijvoorbeeld: interview een oud-medewerker van de instelling waar je stage loopt.

Tegelijkertijd moet de historische invalshoek ook op het netvlies staan van de collega's die de lijnen uitzetten, het curriculum ontwerpen of bijstellen en opschrijven wat er in de *body of knowledge* thuishoort. Ook op het netvlies van de collega's die lid zijn van de projectgroepen die de opleidingsprofielen formuleren. Een begin werd gemaakt door de brede werkgroep die vorig jaar het werkstuk *Vele takken, één stam. Kader voor de hogere sociaal-agogische opleidingen. Profileren sociaal-agogische opleidingen* (Amsterdam: SWP, 2008) heeft afgeleverd. Gelukkig hebben zij het belang van geschiedenis weer erkend. Maar... slechts onder de noemers van sociologie, levensbeschouwing, maatschappijleer en recht. *De geschiedenis van het sociale beroep, van het*

brede sociaal werk en de specifieke werkterreinen in relatie tot verzorgingsstaat en particulier initiatief ontbreekt hier nog. Dat moet nog aangevuld worden.

Toch is het winst – vergeleken met eerdere vergelijkbare documenten – dat de volgende drie aspecten worden genoemd als onderdeel van de gewenste *body of knowledge*:

- historisch bewustzijn en kennis van historische ontwikkelingen die leidden tot het vormgeven van de huidige democratische rechtsstaat met verdelende rechtvaardigheid (Kennisgebied sociologie – ik zou dit het kennisgebied van de politicologie noemen, mvdl);
- historisch besef en kennis van werkelijkheden, waarheden en de sociaal-constructivistische opvatting van competenties en ontwikkelingsmogelijkheden van mensen. (Kennisgebied Levensbeschouwing, ethiek, filosofie);
- historische en actuele sociale inrichting van de samenleving, sociale geschiedenis van Nederland en Europa (kennisgebied Maatschappijleer en recht; ik zou hieraan toevoegen: kennisgebied Sociale geschiedenis).

De Amersfoortse Sociaal Werk-geschiedenisconferentie van 4 juni 2009 was een eerste – geslaagde – stap. De deelnemers hebben afgesproken contact met elkaar te houden in de vorm van een landelijk kennisnetwerk Geschiedenis Sociaal Werk en in het jaar 2009-2010 een vervolgbijeenkomst te houden. Bij voorkeur op een historische plek, bijvoorbeeld Het Dolhuys in Haarlem.

Maarten van der Linde

Aanbeveling Geschiedenis in het curriculum

In de notitie 'De spiegel van het verleden' – die aan de deelnemers aan de conferentie is toegestuurd - zijn aanbevelingen gedaan welke plaats 'geschiedenis van het sociaal werk' in het curriculum kan krijgen. Schematisch ziet het er zo uit:

Streven: een integrale plaats voor historisch besef / kennis van het verleden in heel de opleiding.
1. Basiskennis in het eerste of tweede jaar. Met behulp van literatuur en koppelingen aan canonvensters, nationaal en internationaal. De ervaring leert dat de <i>combinatie</i> van basiskennis (die individueel schriftelijk getoetst wordt in een multiple choice tentamen) en thematische kennis (die de student zich eigen maakt door een eigen verkenning van een thema, een sector of een dilemma) het meest effectief is.
2. Beroepsgerichte geschiedenis in het derde en/of vierde jaar. Juist bij studenten in de hoogste jaren neemt het begrip voor historische contexten toe. Er zijn veel mogelijkheden, waarbij volop gebruik gemaakt kan worden van de literatuur en van de canonvensters. Het zelf interviewen van oudere of gepensioneerde professionals werkt uitermate inspirerend. Mogelijkheden voor integratie van beroepsgerichte geschiedenis zijn: <ul style="list-style-type: none">• Historische achtergronden bij specifieke thema's of werkgebieden.• Verkenning historische (dis)continuïteit bij het methodiekonderwijs.• Historische achtergrond van eigen specialisatie of minor: Maak een eigen canon daarvan.• Aandacht voor historische contexten bij scripties of andere afstudeeropdrachten.
3. Jaarlijkse praktijk en onderzoeksoefening tijdens Week van de Geschiedenis.

Uitwerking voorbeeldcolleges

In de notitie 'De spiegel van het verleden' is een serie van zes colleges uitgewerkt als overzicht van de geschiedenis van het sociaal werk. Bij gedeelten van deze zes colleges bestaan ook al powerpoint-colleges. Begin juli zijn de zes colleges in powerpoint beschikbaar. Wie interesse heeft, laat even weten aan maarten.vanderlinde@hu.nl

Good practice op Windesheim in Zwolle

Bericht van Jan Bijlsma, per e-mail vr. 5-6-2009, 15.40 uur:

Beste collega's,

Gister had ik het genoeg om aanwezig te zijn bij een bijeenkomst over de canon sociaal werk en het geschiedenisonderwijs binnen het hso. Toen ik op de terugweg alle indrukken van die middag nog even de revue liet passeren, realiseerde ik me dat we in Zwolle de zaken toch wel redelijk op orde hebben. Ik denk dat we zelfs wel mogen spreken van een 'good practice'. Eigenlijk had ik daar gister ook wel wat over kunnen vertellen, maar ik was daar niet op voorbereid. Om toch een indruk te geven van wat wij in Zwolle doen, stuur ik jullie een excerpt van onze studiehandleiding toe. Om een idee te geven van wat ik in mijn colleges doe, stuur ik enkele pp's mee. Via de site www.coutinho.nl kunnen jullie zien wat het soort mc-vragen is waarmee de studenten getoetst worden. Naast de kenmerkende beroepssituatie Maatschappelijke Oriëntatie van 6 credits, is er ook nog een keuzeruimte van 2 credits in de propedeuse. In het volgende cursusjaar kan ik die geheel vullen met de rijke inhoud van de canon. Tot slot kan ik jullie medelen dat er op de site van Coutinho als aanvulling een tekst over de geschiedenis van de ouderenzorg en een tekst over de geschiedenis van justitie en gevangeniswezen zal verschijnen.

Mocht je nog vragen hebben over onze aanpak, dan hoor ik dat graag. Het spreekt vanzelf dat ik zeer benieuwd ben naar andere 'practices'.

Met vriendelijke groet, Jan Bijlsma

Christelijke Hogeschool Windesheim, Zwolle.

Nieuwe vensters op de Canon Sociaal Werk Internationaal

Deze week verschijnen drie nieuwe vensters:

1813 Elisabeth Fry. De Engel van de gevangenen.

1940 Gordon Hamilton. Moeder van het moderne social casework.

1967 Paul Watzlawick. Pragmatische aspecten van menselijke communicatie.

Nieuw toegevoegd aan Canonvensters

1864 Octavia Hill: Biografisch artikel 'Octavia Hill. Het recht op schoonheid, licht en ruimte', *SoziO* 88, juni 2009, pp. 18-21. Deel 4 in de serie 'Pioniers van sociaal werk'.

1918 Vakantiehuis voor de arbeidersjeugd: Digitale versie van 'Het boek van De Vonk: Herinneringen aan een Vacantiehuis in de Bollenvelden' (1947), geschreven door de zusters Willemien en Hermien van der Heide. Beiden hebben geschiedenis geschreven in het sociale vakantiewerk en het vormingswerk met jong volwassenen. Hermien van der Heide (1898-1944) introduceerde in de jaren 1920 vanuit Denemarken de volkshogeschoolmethode: het vormingswerk-in-internaatsverband.

Boek over de KOPSE HOF

Chris Willemsen schreef een kloek boek over de **Kopse Hof**, de KO van de **Mikojel-opleidingen** en een van de drie bakermatten van de tegenwoordige opleidingen Creatieve Therapie: Middeloo (1946, algemeen, Amersfoort), Kopse Hof (1956, rooms-katholiek, Nijmegen) en Jelburg (1957, gereformeerd, Baarn). Middeloo en Jelburg zijn in de jaren tachtig onderdeel geworden van Hogeschool Utrecht, Instituut voor Social Work; Kopse Hof is sinds lang onderdeel van Hogeschool Arnhem Nijmegen.

Het boek heet: *De Kopse kant van Nijmegen. Vijftig jaar Akademie voor Edukatieve Arbeid, 1956-2006*. 437 pagina's. Nijmegen: Valkhof Pers, november 2007.

Mijlpaal 1

1899-2009: 110 jaar beroepsopleiding: Van “Opleidingsinrichting voor Socialen Arbeid” naar “Instituut voor Sociaal Culturele Beroepen” van Hogeschool van Amsterdam. Op 15 september 1899 ging de eerste beroepsopleiding voor sociaal werk van start. De eerste in Nederland en min of meer ook de eerste in de wereld!

De eerste lichting telde 14 vrouwelijke studenten en vond onderdak in het gebouw van ‘Ons Huis’ in de Rozenstraat in de Jordaan (tegenwoordig hoofdkantoor COC). De opleiding werd gesteld op twee jaar, de minimumleeftijd was 23 jaar. Begonnen werd met op te leiden voor vijf werkscoorten: ‘opzichterschap van arbeiderswoningen; armenzorg; Toynbeewerk; zorg voor kinderen die van hun natuurlijke opvoeders verstoken of aan dezen onttrokken waren; opzichterschap in fabrieken of werkplaatsen’. Het schoolgeld bedroeg f 150,00, een fors bedrag. Elisabeth Boissevain was de eerste directrice; Arnold Kerdijk bestuursvoorzitter. Helene Mercier en Marie Muller-Lulofs waren de inspirators. (mvdI)

VERDER LEZEN: Rob Neij en Ernest Hueting, *De opbouw van een sociaal-agogische beroepsopleiding 1899-1989*. Zutphen: De Walburg Pers, 1989.

Mijlpaal 2

1910-2010 Honderd jaar Reclasseringsregeling. De Reclasseringsregeling van 1910 die op 1 januari 1911 van kracht werd, markeert de directe overheidsbemoediging met reclassering van edetineerden. Op de golven van eerdere sociale wetgeving zag de politiek dat criminaliteit een maatschappelijk verschijnsel was en reclassering een zaak van algemeen belang. De Reclasseringsregeling is een mijlpaal: voor het eerst subsidie aan de bestaande reclasseringsverenigingen (zoals het Genootschap tot Zedelijke Verbetering, Leger des Heils, Pro Juventute); een pluriform reclasseringsbestel werd mogelijk gemaakt; voortaan werden kwaliteitseisen gesteld. (mvdI)

VERDER LEZEN: Jean-Paul Heinrich, *Particuliere reclassering en overheid in Nederland sinds 1823*. Gouda Quint, 1995 – digitaal beschikbaar via Canonvenster 1823 Reclassering).

Marie KamphuisBorg

Henk Jongman, docent MWD van de Hanzehogeschool vertelde op de 4 juni-conferentie dat het gebouw waar de Academie voor Sociale Studies is gevestigd de naam heeft gekregen van Marie Kamphuis (1907-2004). Marie Kamphuis was in 1943 stichter van de opleiding in Groningen – begonnen als dependance van de Amsterdamse Cicsa. Zij was tot 1970 directeur. Kamphuis oefende grote invloed uit op de methodiekontwikkeling van het maatschappelijk werk (social casework) en de professionalisering na de Tweede Wereldoorlog. In de canon is een venster aan haar gewijd: **1950 Marie Kamphuis**.

Ook de Marie Kamphuis Stichting draagt haar naam (www.mks.nl). De MKS organiseert eens in de twee jaar een Marie Kamphuis Lezing en reikt ook de Marie Kamphuis Prijs uit.

Netwerk na de mini-conferentie in Amersfoort, 4 juni 2009
Geschiedenis van sociaal werk in de hbo bachelor opleiding Social Work

Redactie Canon Sociaal Werk:

Jos van der Lans info@josvdlans.nl
Maarten van der Linde maarten.vanderlinde@hu.nl
Jan Steyaert j.steyaert@fontys.nl
Wim Verzelen wim.verzelen@KdG.be

Marie Kamphuis Stichting

Lou Jagt LouJagt@kpnplanet.nl

Movisie

Anoushka Boet a.boet@movisie.nl
Fenny Gerrits f.gerrits@movisie.nl
Paul Vlaar P.Vlaar@movisie.nl
Harrie Hens h.hens@movisie.nl
Ard Sprinkhuizen a.sprinkhuizen@movisie.nl

Alkmaar

Hogeschool InHolland Alkmaar

Nel Besseling nel.besseling@INHOLLAND.nl
Ton van Ling ton.vanling@inholland.nl

Amsterdam

Hogeschool InHolland Amsterdam/ Diemen

Margot Scholte m.scholte@movisie.nl
Dinie Vilters Dinie.Vilters@INHOLLAND.nl

Amsterdam

Hogeschool van Amsterdam

Sjak van den Broek s.van.den.broek@hva.nl
Dick de Korte d.de.korte@hva.nl
Wim Kuin w.n.j.kuin@hva.nl
Martin Stam m.stam@hva.nl
Pieter van Vliet p.van.vliet@hva.nl

Amsterdam:

Universiteit van Amsterdam

Marc Hoijtink M.A.Hoijtink@uva.nl

Apeldoorn

Politieacademie Apeldoorn

Marta Dozy marta.dozy@politieacademie.nl

Bosch, Den

Avans Hogeschool

Jeroen Flamman j.flamman@avans.nl
Mustapha Aoulad Hadj m.aouladhadj@avans.nl
Miriam Kersten mj.kersten@avans.nl
Bartje de Wit bc.dewit@avans.nl

Breda

Avans Hogeschool

Tonja Nijenhuis agm.nijenhuis@avans.nl ;
Anneke Reemeijer-van Raalte abef.reemeijer-vanraalte@avans.nl ;

Ede

Christelijke Hogeschool Ede

Frans van de Veer fvdveer@CHE.nl

- Eindhoven** **Fontys Hogeschool Eindhoven**
Peter Herzberg p.herzberg@fontys.nl
René van Dooren r.vandooren@fontys.nl
Marieke Kroneman m.kroneman@fontys.nl
Hélène Leenders (Sittard), h.leenders@fontys.nl
Roel van Goor (Amsterdam), r.vangoor@fontys.nl
Wilfried Vanneste (Tilburg), w.vanneste@fontys.nl
Age Visser (Tilburg) aj.visser@fontys.nl
Frans Jehoel f.jehoel@fontys.nl
- Enschede** **Saxion Hogeschool Enschede**
Ben Boksebeld: b.h.h.boksebeld@saxion.nl
Bjorn Lanke b.m.lanke@saxion.nl
- Groningen** **Hanze Hogeschool Groningen**
Jaap Bruijn j.bruijn@pl.hanze.nl
Richard Groothoff r.m.groothoff@pl.hanze.nl
Henk Jongman h.k.jongman@pl.hanze.nl
J. Olthof j.olthof@pl.hanze.nl
Han de Ruiter j.h.de.ruiter@pl.hanze.nl
- Haag, den** **De Haagse Hogeschool**
Frans Berkers fberkers@xs4all.nl
Sophie Bouwens s.bouwens@hhs.nl
Bas de Jong b.dejong@hhs.nl
Karijn Nijhoff k.g.nijhoff@hhs.nl
Johan Peeters jaagpad186@ziggo.nl
Joost van Vliet j.vanvliet@hhs.nl
- Haag, den** **Hogeschool In Holland Den Haag**
Gemma Geurts gemma.geurts@inholland.nl
Hyun Visser hyun.visser@inholland.nl
- Leeuwarden:** **Noordelijke Hogeschool Leeuwarden**
Lien Stadig j.stadig@iec.nhl.nl
- Leeuwarden:** **Stenden Hogeschool CHN**
- Leiden** **Leidse Hogeschool**
Wil' Huige huige.w@hsleiden.nl
Johannes Mol mol.j@hsleiden.nl ; johannesmol@orange.nl
Yvonne Philippa philippa.y@hsleiden.nl
Jessica Spikker spikker.j@hsleiden.nl
 wieringa.j@hsleiden.nl
 bruggen.van.c@hsleiden.nl
 te.baerts.h@hsleiden.nl
Nico van Tol tol.van.n@hsleiden.nl
- Nijmegen** **Hogeschool van Arnhem en Nijmegen**
Anneke Buijinck anneke.buijinck@han.nl
Trudi Janssens trudi.janssens@han.nl
Lies Schilder lies.schilder@han.nl
- Rotterdam:** **Hogeschool van Rotterdam**

Rob Arnoldus r.j.w.arnoldus@hro.nl
Ton Notten a.notten@tip.nl
Rob Overkamp r.a.m.overkamp@hro.nl
Toby Witte t.g.witte@hro.nl

Rotterdam: Hogeschool InHolland Rotterdam

Josien Hofs josien.hofs@inholland.nl

Sittard Hogeschool Zuyd

Johan Dinjens j.dinjens@hszuyd.nl

Tilburg: Fontys Hogeschool Tilburg

Hay Janssen hay-janssen@hotmail.com

Utrecht Hogeschool Utrecht

Sharareh Atabaki sharareh.atabaki@hu.nl
Stijn Bollinger stijn.bollinger@hu.nl
Jolanda van den Brandt jolanda.vandenbrandt@hu.nl
Erica Brettschneider erica.brettschneider@hu.nl
Hans van Ewijk hans.vanewijk@hu.nl
Karel Goossens karel.goossens@hu.nl
Judi Janssen judi.janssen@hu.nl
Eelco Koot eelco.koot@hu.nl
Frans Verboekend Frans.verboekend@hu.nl
Corrie Verstoep corrie.verstoep@hu.nl
Henriette Visser henriette.visser@hu.nl
Fieneke Vogelpoel fieneke.vogelpoel@hu.nl
Vincent de Waal vincent.dewaal@hu.nl

Vlissingen Hogeschool Zeeland

Dennis Karel Dennis.karel@hz.nl
Peter Kruizinga Peter.kruizinga@hz.nl
Martien Lodder Martien.lodder@hz.nl

Zwolle Chr. Hogeschool Windesheim

Jan Bijlsma j.bijlsma@windesheim.nl
Dineke Behrend dm.behrend@windesheim.nl

Zwolle: Gereformeerde Hogeschool Zwolle

Henk Geertsema hgeertsema@gh-gpc.nl
Marjon Welmers-van den Berg mvandenbergh@gh-gpc.nl
Jan Lindemulder jlindemulder@gh-gpc.nl